گۆڕینی شوناسی کات لە شیعری(یاخی بوون)ی لەتیف هەڵمەت دا.. عەتا قەرەداغی

چەند مەشقەکی دەروونی شیعرێکی نوێی لەتیف هەڵمەتە کە لە رۆژنامەی رۆژنامە ژمارە (6:) ی 22ی22 3008دا بڵاوی کردۆتەوە. ئەم شیعرە لە چەند بەشێک پێکهاتووە.لێرەدا هەوڵدەدەین خوێندنەوەیەکی بەشی یەکەمی شیعرەکە بکەین کە بە ناونیشانی (یاخی بوون)ە،ئەویش بە لەبەرگرتنی میتۆدی رەخنەی تەواوکاری .بێگومان ئەوە ئاشکرایە کە شوێن و پایەی لەتیف هەڵمەت لە جوگرافیای شیعری کوردیدا دیارو لە بەرچـاوەو ئەزمـوونی شیعـری ئەم شـاعیرەی ئەمە ئەزمـوونێکی دەوڵەمەندەو بە ئاشکراش لەسەر دوو پایە راوەستاوە کە یەکەمیان هەست و خەیاڵی فراوان و مەودا قوڵی ئەم شاعیرەیە ، دووەمیان ئەوەی کە بە ئاشکرا بە ئەزموونی ئەم شاعیرەوە دیارە ئەوەیە کە سەرباری ئەو خەیاڵە و بارە خەڵسکیەی ئەم کە بە شیعر رسکاوە ، ئەزموونی شیعری شاعیرانی دیاری جیهان و رۆشنبیری هەمە لایەنەی خۆیی و ئاگادار بوونی دەوڵەمەندی لە ئەفسانەو فانتازیای کوردی و ئیسلامی و جیهانی سەرچاوەیەکی گرنگی بەرهەمهێنانی شیعرن لای ئەم شاعیرە . هەروەک گیانی لە رووداو وەستان و یاخی بوونیش لە کەسێتی ئەم شاعیرەدا دەروێکی گرنگی هەیە لە ئەزموونی شیعری لەتیفداو لە راستیشدا لەتیف ئەو شاعیرەیە کە تاکو ئێستا لە بەخشش نەکەوتووەو لەگەڵ هەڵچوونی تەمەنیدا هەستی شیعری وخەیاڵی شیعری و جیهانبینی شیعری فراوانترو فرە رەهەندتر دەبێت بە تایبەتی لەو شیعرانەی کە لەم چەند ساڵەی دوایدا بڵاوی کردوونەتەوە .
رەنگە بەشێکی دیار لە ناوەندی رووناکبیری کوردی ئیستا ئەم قسەیەی منیان بەلاوە سەیر بێت چونکە لەتیف ئەندامێک نییە لەو بەناو گروپ و ئەلقە رۆشنبیریانەی کە بەرژەوەنـدی دەرەوەی ئەدەب و داهێنـان پێکیەوە بەستوون لە رێگای بەرگریکردن لە یەکتریەوە دەیانەوێت بوون و بەردەوامی خۆیان بسەلمێنن .

لەتیف هەڵمەت لە بەرئەوەی لە دەرەوەی حیزبە و راگەیاندنی حیزب هیچ خزمەتێکی ئەوی نەکردووەو تەنانەت ئەم ماوەیەکی فراوانی لە نێوان شیعرو وەزیفەی شیعرو سیاسەت و حیزبایەتیدا داناوەو سەرباری ئەوەی شیعری ئەم بە ماوەیەکی دوورو درێژ بووەتە مۆتیفی خۆڕاگرتن و خۆبەدەستەوە نەدان و لە رووداوەستانی مرۆڤ لە بەرامبەر ئەوی

داگیرکەر یان جەلاددا بەڵام وەکو هەندێ شاعیرو نووسەری تر نەیویستووە سوود لەو رابردووەی خۆی وەربگرێت لەسەر حسابی داهێنانی ئێستای واتە لەتیف ئەو شاعیرەیە کە نایەوێت لەسەر رابردووی پیرۆزی خۆی بژی و بەردەوام بێت بەو ئەندازەی کە دەیەوێت شاعیرێکی ئەزمونگەر بێت و ئەزموونی نوێ شووناسی بەردەوامبوونی بە دەستەبەر بکات . بە واتایەکی تر شیعری لەتیف لە رابردوودا بووەتە سەرچاوەی ئیلهام بەخشین بە مرۆڤی ئەمڕۆ بە خۆ ڕاگری و چەکدانەدان لە بەرامبەر ئەوی دەسەڵات یان ئەوی داگیرکەری ئازادی و رێگر لە بەردەم مافە سرووشتییەکانی مرۆڤدا ئەویش چی لەسەر ئاستی تاکە کەس بێت یان لەسەر ئاستی نەتەوە یان کۆمەڵگا بێت .

ناونیشانی ئەم شیعرەی لەتیف کە(یاخی بوون)ە ، ناونیشانیکی سەرەکیشی هەیە لەگەڵ چەند شیعرێکی تردا کە هەموو شیعرەکانیش پەیوەندیان بەیەکەوە هەیە ، ئەو ناونیشانەش بریتیە لە(چەند مەشقێکی دەروونیی بە وشە) ، ئەمەیش بەخۆی ناونیشانێکی سەرنج راکێشەو لە ئاستی بینراودا ئەوە دەگەیەنێت کە مرۆڤ چۆن پەیوەستی بە مەشقی جەستەیی واتە وەرزش هەیە بە هەمان شێوە پەیوەستی بە وەرزشی دەروونیش هەیە .ئەگەر وەرزشی جەستەیی لە رووی جەستەیی و فیسیۆلۆژیەوە مرۆڤ بەهێزو تەندروست بکات و بیکاتە کەسێکی چالاک ئەوا وەرزشی دەروونی یان رۆحی لە رووی دەروونی و رۆحیەوە بەهێزی دەکات و رایدەهێنێت بە رووبەرووبوونەوەی رووداوو بارودۆخی چاوەڕووان نەکراو ، هەروەک دەشێت رۆڵی کاریگەریشی هەبێت لە پاکژکردنەوەی رۆح و دەروونـدا .دیارە دەشێ لەرێدا وەهایشی لێکبدەینەوە کە مەشقی دەروونی جۆرە پەیوەندییەکیشی هەبێت بە مەسەلەی تەسەوفەوەو مەبەست لە مەشقی دەروونیش جۆرێک لە خۆئامادەکردن بێت بۆ پاکژ بوونەوەو خاوێنکردنەوەی رۆح و دەروون بە مەبەستی توانەوە لە زاتی ئیلاهیدا یان لە رۆحی بالای یەزداندا کە ئەوەش ئەو قەناعەیە کە تیایدا مرۆڤ دەگاتە ئەو ئاستەی کە پشت لە دنیا بکات و دەست بەرداری هەموو چێژوو خۆشییەکی دنیا بێت و خۆی ئامادە بکات بۆ بە دەستهێنان و مسۆگەرکردنی ئەو دنیای تەمەن درێژ. ئەم ناونیشانە لەلایەک لەگەڵ دەقەکەدا پەیوەندییەکی بەهێزی هەیەو دەتوانین بڵێین بریتیە لە چڕکردنەوەی پرسیارو جیهانبینی دەقەکە. لە لایەکی تریشەوە ئەم ناونیشانەو ئەو لێکدانەوەیەی کە لە سەرەوە بەمان کرد دەشێ وەکو ئەتەبایەگرافیای قەناعەکی دیاریکراوی ژیانی شاعیر خۆی سەیر بکرێت کە مەبەست لەوەش ژیان و رەفتار کردن و دیدو روانینی ئەوە بە ژیان لەم ساڵانەی دوایدا ، هەرچەندە ئەمە ئەوە دەزانین کە لەتیف لەگەڵ ئەوەشدا نموونەیەکی یاخی و

نامەئلوفە لە نەوەندی رۆشنبیری کوردیدا هەم لە رووی داهێنانەوە هەم لە رووی کەسێتی خۆیەوە ، دیسان کەسێکی خاوەن بڕواو مولتەزیمیشە لە رووی ئایینیەوە کە ئەوەش دیسان بارێکی نائاساییەو تەنیا لەو جوگرافیایەدا جێگای دەبێتەوە کە جوگرافیای شاعیران و داهێنەرانە. بە هەرحاڵ ئەوەی ئێمە دەمانەوێت لێرەدا لێی بدوێین دەقێکی شیعرییە نەک ئۆتۆبایۆگرافیای شاعیر هەرچەندە دەشێ ئەم دەقەیە وەک هەر دەقێکی داهێنەرانە پەیوەندی بە کەسێتی بەرهەمهێنەکەیەوە هەبێت.هەڵبەت جێگای خۆیەتی کە ئاماژەش بە ئەوە بکەین کە لەم ماوانەی دوایدا لەتیف بە رۆحی سۆفیەک دەنووسێت و ئەو حاڵەتەش بەشێوەیەکی سرووشتی دێت و لەتیف و ئەنوەر قادر ئەو دوو شاعیرە دیارەی نەوەکەی خۆیانن کە ئێستا هەستێکی بەرزی تەسەوف دەسەڵاتی بەسەر ئەزموونی شیعری ئەواندا کردووە هەرچەندە هەریەکەیان سەرسام بوون و لایەنگری بە یەکێک لە دوو رێبازە دیارەکەی تەسەوف هەیە لە کوردستاندا بەڵام لەو خاڵەدا یەکدەگرنەوە کە پاکی و خاوێنی و مەودای قوڵی رۆحی تەسەوفە .

ئەم شیعرەی لەتیف لە چەند بەشێک پێکهاتووە کە لە رووکەشدا وادەرناکەوێت زۆر پەیوەست بن بە یەکەوە بەڵام لەناوەرۆک و ئەو پرسیارانەی کە بەشەکان هەڵیان دەگرن دەردەکەوێت کە بە شێوەیەکی ئاشکرا لە بابەتێک دەدوێن و بەرجەستەی یەک جیهانبینی دەکەن هەرچەن وێرانە خاکی ت.س.ئیلیۆت لە چەند بەشێک پێکهاتووەو هەر بەشە وەکو شیعرێکی سەربەخۆ دەردەکەوێت بەڵام لە راستیدا بە هەموو بەشەکان ئەو شیعرە بە ناوبانگە پێکدەهێنن کە پێی دەگوترێت وێرانە خاک .

ناونیشانی بابەتی یەکەم (یاخی بوون) مانای لە یاسا دەرچوون و بەزاندنی سنوورەکان دەگەیەنێت .دەشێ ئەو یاخی بوونە یاخی بوونی مرۆڤ بێت وەکو هەستیارترین و پڕ بەهاترین بوونەوەرو سەرمایەی لە گەردووندا .یان دەشێ یاخی بوونی هەرکام لە توخم و رەگەزەکانی ئەو ئەم گەردوونە بێت .لەم بەشەدا لە بری مرۆڤ رۆژەکانی هەفتە یاخی دەبن و ئەو رێگایەی بەلایەنی کەمەوە لە دەرکەوتنی ئایینی ئیسلامەوە لە بەریان گرتووەو لەسەری دەڕۆن و پێی راهاتوون رەتی دەکەنەوەو دەیگۆڕن.ئەویش نەک بەشێوەیەکی نهێنی و لە پشتی پەردەوە بەڵکو بەشێوەیەکی ئاشکراو راگەیەندراو .هەریەکە لە رۆژەکانی هەفتە لەو ئەرکە یاخی دەبێت کە پێی سپێردراوە . هۆی ئەو یاخی بوونەش لە سنووری دەقەکەدا ئاشکرا دەکرێت کە بریتییە لە بێزار بوون لەو رۆتینی چەند بارە بوونەوەیەی کە تا ئەندازەیەک بەشداریشە لە

رێکخستنی هارمۆنیای سرووشتدا. هەرچەندە هێنانی رۆژەکانی هەفتە بە دوای یەکدا دەشێ بمانگێڕێتەوە بۆ ئەفسانەی درووستبوونی گەردوونیش لە رۆژەکانی هەفتەدا، خۆ ئەگەر بەم شێوەیەش بیرمان لێکردەوە ئەوا یاخی بوونی رۆژەکانی هەفتە لەو ئەرکانەی پێیان سپێردراوە لە لایەک یاخی بوونە لەو دەسەڵاتەی کە لەسەرەوە ئەو ئەرکانەی بەسەر رۆژەکاندا دابەشکردووە، لەلایەکی تریشەوە بەرزکردنەوەی پرسیارە بەرامبەر بە درووستبوونی گەردوون چونکە وازهێنانی هەر رۆژە لەو ئەرکەی کە پێی سپێردراوە لە ئاستێکی تردا نارازیبوونە بەرامبەر بەو پێکهاتەیەی کە لەواندا وەکو کات ئەفرێندراوە. هەروەک یاخی بوونی رۆژەکانی هەفتە لەو ئەرکانەی کە بۆیان دیاری کراوە رووتکردنەوەی کاتە لە رووداو ئەوەش ئاشکرایە کات تەنیا ئەو دەمە دەبێتە خاوەنی شووناس کە رووداوی تیادا بەئەنجام بگات یان کاری تیادا بکرێت. کەواتە لەرەداو لە ئاستی قوڵی دەقەکەدا دەلالەتی ونکردنی شووناسی کات بەرهەم دێت. لەوەشدا شاعیر دەیەوێت پێمان بڵێت بە بۆچوونی ئەو ئەفراندنی گەردوون و ئەفریدە بوونیش دەکەونە بەردەم پرسیارەوەو شتێکی ئەوتۆ نین کە بە ئومێدەوە سەیریان بکەین ئەوەتا ئەو زەمەنەی کە گەردوونی تیادا خولقێنراوەو لە هەمان کاتدا لەو گەردوونەدا ئەرکی پێسپێردراوە واز لە ئەرکەکانی خۆی دەهێنێت بەوەش دیارە بەشێک لە هارمۆنیای سرووشت دەشێوێت یان تێک دەچێت. سەرباری ئەوەی کە رۆژەکانی هەفتە پشت لەو ئەرکانە دەکەن کە پێیان سپێردراوە لە ئەنجامی بێزار بوونیان لە چەند بارەبوونەوەی ئەو رۆتینەدا، بەڵام دەستەوسان و بە ئەرک نامێننەوە بەڵکو هەریەکەیان ئەرکێکی نوێ دەگرێتە ئەستۆ یان بەناوی ئەرکێکی ترەوە ئەرکی سەرەکی خۆی بەجێدەهێڵێت.

رۆژەکانی هەفتە
لە دووبارەکردنەوەی خۆیان
بێزار بوون
هەینی بڕیاری داوە
مۆڵەت لە مزگەوتەکان وەربگرێ و
ئەمساڵ بچێ
بۆ حەجی پیرۆز
جا ئیتر نازانم ئەم ماوەیە
پێن نوێژی هەینی بکەین …

شاعیر رۆژەکانی هەفتە لە شووناسی خۆیان وەکو کات رووت دەکاتەوەو شووناسی مرۆڤیان پێدە بەخشێت ئەویش یەکەم لەو رووەوە کە توانای

بڕیار دانیان پێد□ بەخشێت . دووەم بە گوێرەی هەینی کە لەم کۆپلەیەدا ناوی هاتووە دەچێت بۆ حەج کە دیارە تەنیا مرۆڤی مسوڵمان دەچێت بۆ حەج . بێگومان ئەوەی ئاشکرایە لای مسوڵمانان و لە ئایینی ئیسلامیشدا هەینی پیرۆزترین رۆژی هەفتەیەو رۆژی خواپەرستی و نوێژی جەماعەتە . لە لایەکی ترەوە هەینی مۆڵەت لە مزگەوت وەردەگرێت بۆ ئەوەی کە بچێت بۆ حەج ، دیسان لێرەشدا لە لایەک هەینی خاسێتی مرۆڤی پێد□ بەخشرێت چونکە تەنیامرۆڤ مۆڵەت وەردەگرێت ، هەروەک مزگەتیش خاسێتی مرۆڤی پێد□ بەخشرێت چونکە داوای مۆڵەتی لێدەکرێت و مۆڵەتیش دەدات بە هەینی بۆ ئەوەی بچێت بۆ حەج .دەشێ لێرەدا ئەو پرسیارە سەرھەڵبدات ئایا ئامانجێکی ئاشکرا هەیە لە پشتی ئەم پرۆسەی بە مرۆڤ کردنی کات و شوێنەوە لە لای لەتیف یان ئەوە بەرھەمی خەیاڵ ونەست و هەڵچوونی شیعرییه□ ؟ ب□ هەرحاڵ ئەگەر لە ئاستی بینراوی دەقەکەشدا نەتوانرێت وەڵامی ئەم پرسیارە بدرێتەوە ، ئەوا لە ئاستی نەبینراوی دەقەکەدا ئەو دەلالەتە بەرھەم دێت کات و شوێن کە دوو رەگەزی سەرەکین کە بوون لەواندا دەگاتە ئەنجام و مەبەست لە بوونیش لەو ئاستەیدا کە لێرەدا مەبەستمانە تەنیا مرۆڤە ، بۆیە دەشێ خودی ئەم دوو رەگەزە زیندووەش لە ئەنجامی پەیوەستبوونیانەوە بە مرۆڤ و بوونەوە خاسێتەکانی مرۆڤ وەربگرن .دیسان لێرەدا دەشێ ئەو لێکدانەوەیەش بکرێت کە پەیوەستبوونی شاعیر بە ئایین و بە سرووتەکانی ئایینەوە وەهای کردووە کە تەنیا لە روانگەی ئایینەوە سەرنجی کات و تەنانەت شوێنیش بدرێت و ئەو کات و شوێنانەی کە لە روانگەی ئایینەوە پیرۆزن ئەوانە رووبەرێکی دیاری کراو لە جوگرافیای شیعرەکە داگیر بکەن . ئەوەشی کە شاعیر وەکو پرسیارێکی بێ وەڵام لە ئاستیدا رادەمێنێت ئەوەیە کە دڵنیا نییەو نازانێت لەمەو دواو تا ئەو کاتەی کە هەینی لە حەج دەگەڕێتەوە چۆن نوێژی هەینی بکەن .بەڵام ئەگەر وەها سەیر بکەین کە نوێژی هەینی تەنیا پەیوستە بە هەینیەوە ، کەواتە کاتێک کە هەینی ئامادهبوونی نەبێت مانای وایە ئیتر شتێکیش نامێنێت بە ناوی نوێژی هەینیەوە کەواتە ئیتر پێویست بەوە ناکات کە شاعیر بەوجۆرە نیگەران بێت بەرامبەر بەو نوێژە .بەهەرحاڵ ئەوەی لێرەدا بەرجەستە دەبێت ئەوەیە کە مادەم کات سیفاتی خۆی لە دەست دەدات و سیفاتی مرۆڤ وەردەگرێت مانای وایە هارمۆنیای گەردوون بە رەگەزەکانی کات و شوێنیشەوە تێک دەچێت ، ئەوەش لە ئاستێکی قوڵتردا پەیوەندی بە کۆمەڵێ هۆکارەوە هەیە کە دەشێ لە سەرووی دەسەڵاتی مرۆڤەوە بێت .

هەروەها شەممە

بە پاسپۆرتێکی ساختە
دەوا بە ئیسرائیل و
لەوە دەبێ بە پەنابەر ...لەوانەشە ببێ بە
بە کتێبفرۆش .

شەممە ڕۆژی پیرۆزی جوولەکەیە ، ئێستا لای ئەمە یاخی دەبێت و سەری خۆی هەڵدەگرێت و دەچێت بۆ ئەو جێگایەی کە تیایدا بە پیرۆز سەیری دەکەن .سەرەتا جێگای خۆیەتی کە بپرسین ئایا بۆچی ڕۆژەکان هەموویان لە لای ئەمەن و ئەرکەکانیشیان لە ڕوانگەی ئەمەوە یان باشتر بڵێین لە ڕوانگەی ئیسلامەوە بەسەردا دابەشکراوە .دیارە وەڵامی ئەم پرسیارەش پەیوەندی بە شووناس و وابەستەبوونی بەرهەمهێنی دەقەکەوە هەیە کە کەسێکی خاوەن بڕواو هەڵگری ڕوانینێکی سۆفیانەیە هەربۆیە لە تێڕوانینی خۆیەوە سەیری دنیا دەکات . بەڵام ئەوەی جێگای پرسیارە ئەوەیە بۆچی دەبێت شەممە بە پاسپۆرتی ساختەوە بچێت بۆ ئیسرائیل ؟ لە کاتێکدا کە شەممە بەلای جولەکەوە ڕۆژێکی پیرۆزە دەبووا خۆیان هەوڵیان بدایە ئەو ڕۆژە ببەنەوە بۆ لای خۆیان و هەموو ڕێگایەکی گونجاو بۆ ئەو مەبەستە لەبەر بگرن کەچی لە دەقەکەدا دەبینین کە شەممە بە پاسپۆرتی ساختەوە دەچێت بۆ ئیسرائیل . ئەمەش ئەو لێکدانەوەیەی بۆ دەکرێت کە شاعیر دەیەوێت پێمان بڵێت خودی ئیسرائیل ڕەسەنایەتی تێدا نییە یان بەشێوەیەکی تر شووناس و ڕەسەنایەتی ئیسرائیل دەخاتە بەردەم پرسیارو گومانەوە بە تایبەتیش کە شوێن و پایەی شەممە لەوە دیاری دەکات ، ئەوەمان بۆ دەردەخات کە هەرچەندە لە ڕوانینی ئەمەوە شەممە ڕۆژی پیرۆزی جولەکەکانە بەڵام دەبینین ئەم ڕۆژە لەوە دەبێ بە پەنابەر ئەمەش ئەوە دەردەخات کە جولەکەکان یان ئەو ڕۆژە بەهی خۆیان نازانن ، یان لە بنەڕەتدا بڕوایان بەو پیرۆزی ئەو شووناسەیە نییە کە ئەمە پەیووەست بەوان بە ڕۆژی شەممەمان بەخشیووە . لە پشتی ئەم بۆچوونەشەوە ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کە شاعیر دەیەوێت بڵێت ئیسرائیل ئەو پێکهاتەیەیە لەبەر ئەوەی کە ڕەسەنایەتی نییە هیچ شتێک بەلای ئەوەوە پیرۆز نییە بۆ ڕۆژی شەممەشەوە هەر بۆیە ڕێز لەو ڕۆژە ناگرێت و لەوە دەبێ بە پەنابەر لە کاتێکدا دەبوو شەممە ڕاستەوخۆ بچووایەتە ماڵی پیرۆزو ببوایەتە سەروەری هەموو کاتەکان. بێگومان لە ڕوویەکی تریشەوە دەتوانین وەهای لێکبدەینەوە کە ڕۆژی شەممە لە نێو کەلتوورو مێژوو زەمینەی ئیسلامەوە بە نهێنی دەڕوات و لە ئیسرائیل بەوە ڕازی دەبێت ببێت بە پەناهەندە ئەمەش ئەو دەلالەتە هەڵدەگرێت کە نەک هەر مرۆڤ بەڵکو (کات)یش لە زەمینەی پڕ لە توندو تیژی و نەبوونی ماف و ئازادی دنیای ئیسلامەوە هەڵدێن و

بەوە رازی دەبن کە لە ژێر سایەی دەسەڵاتی جوولەکەدا ببنە پەنابەر یان ببن بە کتێب فرۆش . ئەمەش لە ئاستێکی تردا جیاوازی نێوان کەلتووری جولەکەو کەلتووری ئیسلام نیشان دەدات کە یەکەمیان کراوەترەو جێگای تاکە کەسی ئازادی تێدا دەبێتەوە بەڵام دووەمیان کەلتوورێکی داخراوەو تیایدا رووبەری ئازادی تاک لە هەموو روویەکەوە زۆر تەسکەو لە ئاستی نەبووندایە .دەشێ لێرەدا وەکو مرۆڤ سەیری کات بکەین و وای لێکبدەینەوە ئەوەی کە لە ئیسرائیل دەبێت بە پەنابەر هەر کەسێکی جیهانی ئەمە یان جیهانی ئیسلامییە .
هەروەک دەشێ رۆژی شەممە دوای ئەوەی کە بە پاسپۆرتی ساختەوە دەچێتە ئیسرائیل ببێتە کتێب فرۆش ، دیسان لێرەشدا کات خاسێتی مرۆڤی پێبەخشراوەو دەبێتە هەڵگری ئەرکێک کە لەراستیدا ئەرکی مرۆڤە. بەڵام ئەوەی کە جێگای سەرنجە کات کە دەشێ مەبەست مرۆڤیش بێت لە نێو هەموو ئەو کارانەدا کە دەشێ هەڵیبژێرێت دەبێتە کتێب فرۆش ، ئەمەش لە ئاستی یەکەمدا ئەوە دەگەیەنێت کە شەممە هەروەک گوتمان دەشێ بەهەرکەسێکی دنیای ئەمە دابنرێت کەسێکە دەستی کتێب و زانینە ، بەڵام بە ئاشکرا دەبینین ئەو دەستی کتێب و زانینە ئەمە بەجێ دەهێڵێت و دەچێت لە ئیسرائیل دەبێت بە کتێب فرۆش کە ئەمەش لە ئاستی دووەمدا ئەو دەلالەتە هەڵدەگرێت کە ئیسرائیل خەڵکێکی لێیە دەستی کتێبن و کتێب دەکەن بۆیە شەممە لەوە ئەو کارە هەڵدەبژێرێت کە دەشێ لەلای ئەمە بایەخێکی ئەوتۆی نەبێت . هەروەک دەشێ وەهایشی لێک بدەینەوە کە شەممە هەمای زانین و فێرکردنە هەر بۆیە ئەرکی کتێب فرۆشی هەڵدەبژێرێت هەتا لەو رێگایەوە ئەوەی دەیەوێت لە پەناوی فێرکردندا بە جوانی بە ئەنجامی بگەیەنێت .دیارە ئەوە ئاشکرایە کە شەممە لە کەلتووری ئیسلامیدا رۆژی یەکەمی هەفتەیە واتە سەرەتاو دەستپێکردن . کتێب فرۆشتنیش دیسان سەرەتایە بۆ کردنەوەی هەر دەرگایەکی نوێ کەواتە لە هەردوو بارەکەدا شەممە هەمان ئەرکی لە ئەستۆ گرتووە کە ئەرکی دەست پێکردن و کردنەوەی دەرگای نوێیە کە دەشێ وەکو سەرتای هەفتەیەکی نوێ سەیر بکرێت یان سەرەتای ئەو دنیا نوێیەی کە لە کتێبەوە دەست پێدەکات .

یەک شەممە بڕیاری داوە
بە پێ بچێ بۆ فاتیکان و لەگەڵ پاپادا
چارەسەرێک بۆ کێشەی نێوانی موسڵمان و
مەسیحییەکان .. بدۆزێتەوە .

یەک شەممە کە رۆژی پیرۆزی مەسیحییەکانە و تا ئەندازەیەک لە کەلتووری ئیسلامیشدا بە پیرۆز سەیر دەکرێت و زۆرێک لە سرووتە پێ

بایخکانی وکو ژن ھنان تاکو ئستاش ب گشتی لم رژو رژی پنج شممدا ئنجام ددرن ئویش لبر ئوی ک ئم دوو رژ ب کاری خرو چاک ل رووی ئزموونی ژیانی ئاسایی خکو دوو رژی گرنگن و ھیچ مترسییکیان تدا نیی .ئستا یک شموی بیاری داو ک ئم ب جبھت و بچت ب فاتیکان .بگومان شاعیر ھریک لم رژانی ھفت وھا رک دخات ک ھریک بچت ب ئو جگایی ک خی پیوندی پوی ھبت . لم ئاقارشدا یک شم دچت ب فاتیکان ب ئوی ب دیداری پاپا شاد ببت و گفتوگی سبارت ب بابتکی گرنگ و پ بایخ ل گدا بکات ک ئیش چارسرکردنی کشی نوان مسومانان و مسیحیکانن.لردا شاعیر ب شویکی ئاسایی لو ددوت ک ناککی ل نوان پیوکرانی ئو دوو ئایینداھی ئو کشیش پویستی ب چارسر بام دب ک ھوی ئو چارسر کردن بدات ؟ بگومان شاعیر ئو ئرک گرنگ و گران ب رژی یک شمم دسپرت بواتا جارکی تر خاستی مرڤ ب (کات) دبخشت . لرشداو ل ئاستی نگوتراوی دقکدا ئو دلالت برھم دت ک گفتوگی نوان ئایین و کلتوور جیاوازکان شتکی پویستو ب ئوی ناککی و توندو تیژییکان خاو بکرنو دب گفتوگ بکرت.لردا جارکی تر دردکوت ک نک ھر ئوی ک یک شمم خاستی مرڤی پدبخشرت بکو دبت نونری مسومانان و ھاوتای پاپا بواتا وکو کسی یکم یان قسکری مسومانان دردکوت . بام ئوی ک جگای سرنج ئوی ک یک شمم ب پ دچت ب فاتیکان . دش ئمش وھا لکبدرتو یک شمم ک نونرایتی مسومانان و جیھانی ئیسلام دکات لم سردمی تکنلژیاو ھکاری پرسندووی ھاتووچ کردندا ب پ دوات مانای وای ئو جیھان و کلتوورکی ک تاکو ئستا یک شمم نونرایتی دکات ھشتا ل بارکی ھندا دواکوتوودا دژی نگیشت ئو ئاستی ک جگ ل پ ب ھیچ شتکی تر سفر بکات یان ئوی ئو کلتووری ک یک شمم نونرایتی دکات دان بو ھموو پشکوتن و دزینوی نویانی زانست و تکنلژیادا نانت بی ب پ لرو دچت ب فاتیکان ، ھروک دشت وھایشی لک بدینو ک کلتوورو فیکری ئیسلامی ک یک شمم نونرایتی دکات ب کبوونو لگ پاپادا بیوت وھای دربخات ک ئو ھتاکو ئستا خاونی تواناو ھزی فیزیکی خیتی و ھرچند ل رووی پشکوتن و پرسندنی تکنلژیاو ناگات ئاستی رژاوا بام ل رووی ھزی فیزیکییو خاونی توانایکی نپساوی و ھرچند ل رووی راستیو ئم بچوون جگ ل دواکوتوویی و دان ننان بوی پشکوتوودا ھیچی

تر ناگەیەنێت .لە لایەکی تریشەوە ئەو جیاوازیە لە نێوان کەلتووری رۆژاواو کەلتووری رۆژهەڵاتیدا یان لە نێوان کەلتووری مەسیحی و کەلتووری ئیسلامیدا دەردەخات کە یەکەمیان کەلتوورێکە عەقڵ و لێکدانەوە تێڕامان کاری تیادا دەکات و دووەمیشیان کەلتوورێکە کە هێزو بازووی مرۆیی کاری تیادا دەکات ، هەر ئەوەش وایکردووە کە کەلتوورو عەقڵی رۆژاوا ببێتە ناوەندو کەلتوورو عەقڵی رۆژهەڵاتیش کەنار یان پاشکۆ بێت.

دوو شەممەش سواری پاسکیلێک بووەو
بەرەو ئوسترالیا دەڕواو لەوێ دەبێ
بە ئەندامی پەرلەمان و
راوە کەنغەر دەکات .

دوو شەممەوەکو مرۆق رەفتار دەکات واتە خاسەتی مرۆڤی پێدە بەخشرێت و سواری پایسکیل دەبێت ، بەڵام بۆ کات بەسەربردن و خۆشی سواری پاسکیل نابێت بەڵکو بۆ سەفەرێکی دوورو بڕینی رێگایەکی درێژ ئەوە دەکات کە ئەویش سەفەر کردنە لێرەوە بۆ ئوسترالیا ، دیارە ئەوەش لە پێناوی مەبەست و ئامانجێکدا دەکات کە بوون بە ئەندامی پەرلەمانی ئەو وڵاتیە . دەشێ ئەو پرسیارە سەر هەڵبدات ئایا دەشێ لە هیچ وڵاتێکی ئەم جیهانەدا کەسێکی بێگانە ببێتە ئەندامی پەرلەمان ؟ بێگومان ئەوە مەگەر تەنیا لە خەیاڵی شیعری و لەو پێتەپیایەدا جێگای ببێتەوە کە شیعر درووستی دەکات و بەرهەمی دەنێت . بە هەر حاڵ دوو شەممە کە شووناسی مرۆڤێکی وڵاتی ئێمەی پێبەخشراوەو کۆچ دەکات بۆ ئوسترالیاو لەوێ دەبێت بە ئەندامی پەرلەمان و ئەرکی سەرەکیشی لە بری ئەرکی هەر پەرلەمانتارێکی ئاسایی هەر جێگایەکی ئەم جیهانە کە یاسادانان و نوێنەرایتی کردنی خەڵکە لە نێو پەرلەماندا کەچی ئەم راوە کەنغەر دەکات .ئەمەش لە لایەک پرسیار سەبارەت بە گەوهەرو ماهیەتی پەرلەمانی ئوسترالیا بەرز دەکاتەوە ، لە لایەکی تریشەوە پرسیار سەبارەت بە شووناسی دوو شەممە بەرز دەکاتەوە کە بۆچی لێرەوە بە سواری پاسکیل دەچێت بۆ ئوسترالیاو لەوێش بە ئاسانی دەبێت بە ئەندامی پەرلەمان و لە جیاتی یاسادانان و نوێنەرایەتی کردنی خەڵکی راوە کەنغەر دەکات ، کە دەشێ لە ئاستی قوڵی دەقەکەدا مەبەست لە دوو شەمە هەر کەسێکی وڵاتی ئێمە بێت کە بووە بە ئەندامی پەرلەمان و ناتوانێت رۆڵی راستەقینەی ئەندامی پەرلەمان ببینێت و لە بری ئەری راستەقینەی خۆی هەندێ کاری تر دەکات کە دوورو نزیک پەیوەندی بە ئەرکی ئەندامی پەرلەمانەوە نییە .

سێ شەممە عاشقی یاری تۆپی پێ بووەو
دەچێ بۆ مەکسیک
دەبێ بە گۆڵچی
چوار شەممە دەمانچەیەکی لە (کەلار) کڕیووەو
دەڵێ دەبم بە چەتەی فیلمی کاوبۆو
لە سەهۆڵبەندانی ئەسکیمۆدا راوە کەرکەدەن دەکەم …
پێنج شەممەش خۆی مینڕێژ کردووەو
دەڵێ ئەگەر پەرلەمان نەمکات
بە پشووی فەرمی
خۆم دەتەقێنمەوە …

سێ شەممەش شوونـاسی مر□ق و□ردەگرێت و وەک هەر مرۆڤێکی ئاسایی حەز لە یاری تۆپی پێ دەکات، بۆ جێبەجێکردنی ئەو ئارەزووەشی دەچێت بۆ مەکسیک و لەوێش دەبێت بە گۆلچی. رەنگە ئەو پرسیارە سەرهەڵبدات کە بۆچی سێ شەممە وڵا تێکی تر هەڵنابژێرێت ؟ کە لە راستیدا ئەگەر مەسەلەکە پەیوەندی بە برەوی یاری تۆپی پێوە هەبوایە دەبووایە لە بری مەکسیک بچوایە بۆ بەرازیل . بەڵام بەهەرحاڵ دەشێ وای لێک بدەینەوە کە هەڵبژاردنی مەکسیک تەنیا پەیوەندی بە کارکردنی خەیاڵ و هەستی شاعیرەوە هەیە .هەرچەندە دەشیا بە گوێرەی رۆژی سێ شەممە بەپێی ئەو باکگراوندە ئاینیەی کە شیعرەکە هەیەتی و بەپێ باکگراوندی تایبەتی شاعیریش ، باس لەوە بکرایە کە سێ شەممە رۆژێکە بۆ ئەنجامدانیکار و بارو سەفەر نا بێت ، هەروەک لەلایەکی تریشەوە بە گۆێرەی کەلتووری ئیسلامی بە گشتی و کەلتووری شیعەش بە تایبەتی شێ شەممە ئەو رۆژەیە کە بە رۆژی غەدرو گوناه و ناپاکی دادەنرێت چونکە وەک دەگوترێت لە رۆژەدا پیلانی شەهید کردنی ئیمامی عەلی دانراوەو هەر لەم رۆژەشدا نەخشەی رشتنی خوێنی حسێن دانراوە کە تاکو ئێستا لە مێژووی ئیسلامدا وەکو گەورەترین غەدرو ناپاکی سەیر دەکرێت .بەڵام لە ئاستی بینراوی دەقەکەدا هیچ ئاماژەیەک بۆ هەڵگرتنی ئەم لێکدانەوەیە نادر□زرێتەوە ، هەرچەندە دەشێ لە ئاستی قوڵ یان نەبینراوی دەقەکەدا دەلالەتی لەو جۆرە بەرهەم بێت .
چوار شەممە دەبێتە کەسێکی ئاسایی وڵاتی ئێمەو بە هەمان عەقڵ و بۆچوون و لێکدانەوەی نێو کەلتووری ئێمە بیر دەکاتەوەو رەفتار دەکات .لێرەدا شاعیر شوێن لە ناو وڵاتی خۆماندا دیاری دەکات بۆ ئەو پێداویستیانەی کە چوار شەممە دەیەوێت بەدەسیان بهن□ت . چوار شەممە پێویستی بە دەمانچەیەک هەیە بۆ ئەوەی ببێت بە چەتەی فیلمی کاوبۆی و لای ئەسکیمۆکان راوی کەرکەدەنی پێ بکات . لێرەدا دەبینین چەند کەلتوورو زەمینەو کەسێتی جیاواز تێکەڵاو بەیەکتر کراون کە

ئەوانیش (کەلار) و سەهۆڵبەندانی ئەسکیمۆ وەکو شۆێن و سیمای گەنجێکی سەرکەشی نێو واقیعی ئێمە کە شووناسی بوون و تەنانەت پیاوەتی خۆی لە بوونی ئەو دەمانچەیەدا دەبینێتەوە کە لە کەلار کڕیوێتی، ئەم گەنجە تا ئەندازەیەکی ئاشکرا هاوشێوەیە لەگەڵ چەتەی فیلمی کاوبۆیدا . لێرەدا ئەگەر وامان دانا کە مەبەست لە چوار شەممە گەنجێکی سەرکەشی وڵاتی ئێمەیە ، ئەوا ئەو گەنجەی ئێمە خەون بەوەوە دەبینێت کە ببێتە هاوشێوەی چەتەی فیلمی کاوبۆی و دەمانچەیەک بکات بە قەدیداو خەون بە ئەنجامدانی جێبەجیکردنی چەندین کاری سەرکەشانەوە دەبینێت وەکو چوونە نێو وڵاتی پڕ لە سەهۆڵبەندانی ئەسکیمۆو لەوێش راوی کەرکەدەن بکات .لێرەدا ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کە چوار شەممە کە لە کەسێتی لاوێکی ئێمەدا بەرجەستە دەبێت کەسێتیەکە تەنیا بە دوای حەزوو ئارەزووە تایبەتییەکانی خۆیدا دەڕوات و دەیەوێت سەرکەشانە بە دوای جێبەجێکردنی ئەو حەزوو ئارەزووە تایبەتیانەدا بڕوات بەبێ ئەوەی کە هیچ ئاماژەیەک بۆ سوودو بەرژەوەندی و ویستەکانی کۆمەڵگا بکرێت کەواتە لێرەدا چوار شەممە دەبێتە وێنەیەکی بەرجەستک□ری رووبەرێک لە مێژووی ئێمە کە رووبەری رۆیشتن بە دوای حەزوو ویست و ئارەزووە تاکە کەسییەکاندایە .هەروەک لە لایەکی ترەوە ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کە ئێمە خاوەنی بڕواو متمانەیەکی تەواو نین بە بوون و بە رەسەنایەتی خۆمان بۆیە بەوجۆرە زەمینەو واقیعی خۆمان بەجێدەهێلین و دەمانەوێت لە شوێنانی تر جێگا بۆ خۆمان بکەینەوە ، لە پێناوی گەیشتن بەو ئامانجەشدا دەبێ هەوڵی خۆ گونجاندن بدەین کە لەو سەروبەندەشدا شووناسی لاوازی خۆمان لە دەست دەدەین تا بنوانین وەکو ئەوانی ئەوێ رەفتار بکەین ، بێگومان ئەم هەڵوێستەش پەیوەندی بەوەوە هەیە کە ئێمە لەبەر ئەوەی خاوەنی کەسێتیەکی ناسراوو ئامادە نین لە بەرامبەر ئەوانی ترداو باکگراوندێکی شارستانی و کەلتووری خاوەن شووناسی دیارمان نییە هەتا لە سەر ئەو زەمینەیە بتوانین بوونی خۆمان بسەلمێنین و لەسەر زەمینەی ئەوانی تریش توانای ئەوەمان هەبێت بڵێین ئەمە ئێمەین و پارێزگاری لە بوونی خۆمان دەکەین نەک کاتێک کە دەچینە سەر زەمینی ئەسکیمۆ هەوڵبدەین دەمامکی کەسێتی ئەسکیمۆ بکەین، چونکە ئەوە ئاشکرایە کە ئێمە نابین بەو کەسێتیە ، هەروەک بەم حاڵەتەی ئێستاشمانەوە ناتوانین پارێزگاری لە بوونی سادەو لاوازی خۆمان بکەین ئەمەش ئەو چرکە ساتە مێژووەییەیە کە ئێمە تیایدا هەست بە ونبوون دەکەین یان هەر لە راستیشدا ئێمە لە ونبووندا دەژین .

پێنج شەممەش هەمان شووناسی مر□قی هەیە لە سەر زەمینەی واقیعی کۆمەڵایەتی و سیاسی ئێمە . ئەوەی لە کەلتووری ئیسلام و ئێمەشدا لە

بارەی پەنج شەممەوە باس دەکرێت ئەوەیە کە ئەم رۆژەیە وەکو رۆژێکی پیرۆز سەیر دەکرێت بەڵام لە دەقەکەدا خاسەتی مرۆڤێکی دزێوو ناشیرینی پێدەبەخشرێت ، مرۆڤێک کە بارگاوی کراوە بە رەگەزەکانی تووندو تیژی و بەو پێیەش لەبری پرۆژەی بنیادنان و ئاوەدان کردنەوە هەڵگری پرۆژەی ترسناکی تەقینەوەو وێرانکردن کوشتن و لە نەوبردنە. ئەم رۆژەش کە وەکو مرۆڤێکی ترسناک خۆی مینەڕێژ کردووە هەڕەشەی ئەوە دەکات کە ئەگەر داواکەی جێبەجێ نەکرێت ئەوا خۆی دەتەقێنێتەوە . یەکەم ئەم هەڕەشەیە شووناسی ئەو رۆژەمان بۆ ئاشکرا دەکات کە شووناسێکی ترسناکەو هەڵگرەکەی کەسێکی مەرگ دەستەو دەیەوێت فەزایەک درووست بکات کە رۆحی تاریک و رەشی تاناتۆسیانە باڵی بەسەردا بکێشێت و دەست بخاتە بینی ئیرۆس .بەمانایەکی تر پەنج شەممە کە لێرەدا خاسەتی مرۆڤی وەرگرتووە دەبێتە هێمای مرۆڤێکی مەرگ دەست . دیارە ئەوەش ئاشکرایە کە لە کەلتووری ئیسلامی و ئەمەشدا پەنج شەممە دوارۆژی هەفتەیەو مرۆڤی نێو کۆمەڵگای ئیسلامی بە درێژایی هەفتە کاردەکات بەو ئومێدەی کە کۆتای هەفتە کە رۆژانی پەنج شەممەو هەینیە بە هیمنی و بە خۆشی بەسەر ببان کەچی لێرەدا لە بری کۆتاییەکی هێمن و پڕ لەئاسودەیی ، کۆتاییەکی ئاڵۆزو پڕ لە تووندو تیژی و مەرگەسات بەرجەستە دەکرێت، کە ئەوەش دەلالەتەکی خراپ و پڕ لە مەرگەسات بۆ ئایندەی مرۆڤایەتی هەڵدەگرێت و ئەوەمان پێ دەڵێت کە داهاتوو چاوەڕوانی ئاسۆیەکی گەش ناکات بەڵکو بە پێچەوانەوە لە بەردەم مەترسی و ئاسۆیەکی لێڵ دایە ، هەرچەندە بە گشتی مرۆڤایەتی لەبەردەم ئایندەیەکی ترسناکدا دەژی ،بەڵام دەبێ ئەو راستیە بزانین کە ئومێدی ژیان و بەرەو پێشەوە چوون و ئاسوودیی هەمیشە لە هێزی بێ ئومێدی بەهێزترە ، واتە هەمیشە مەتیقی ژیان دەستی چالاکترو بەهێزترە لە مەتیقی مەرگ دەستی هەر ئەوەش هۆکاری درێژە پێدانی ژیان و بیناکردن و ئاوەدان کردنەوەو بنیادنانی شارستانیە .

پەنج شەممە وەکو پێشتر باسمان کرد لە کەلتووری ئیسلامیدا رۆژێکی پیرۆزە ، لە بەر ئەوەی داواکارییەکانی لێرە جێبەجێ ناکرێت و هەست بەوە دەکات کە غەدری لێدەکرێت و لە بری ئەو رۆژی شەممە کە بە روانینی باوی کەلتووری ئیسلامی و ئەمەش رۆژی شەممە هیچ پیرۆزییەکی نییە کەچی دەکرێت بە پشوو بۆیە ئەمیش داواکاری خۆی لەگەڵ جۆرێک لە هەڕەشە کردندا بەرز دەکاتەوە کە ئەویش هەڕەشەی خۆ تەقاندنەوەیە . ئەم بۆچوونە رەنگە لە رووکەشدا بایەخێکی ئەوتۆی نەبێت بەڵام ئەگەر لە ئاستی قوڵداو پەیوەست بە باری کۆمەڵایەتی و دەروونی مرۆڤی کوردو رۆژهەڵاتیش لێکی بدەینەوە ئەوا بەمان

دەردەکەوێت کە دەلالەتەکی کۆمەڵایەتی مەودا قوڵ لێرەدا بەرهەم دێت و لە هەمان کاتیشدا ئاماژەی جۆرێک لە ڕەخنە گرتن لە دەسەڵاتی ئەمڕۆ و دەسەڵاتی سەرجەم ئەو کۆمەڵگاو وڵاتانە دەردەکەوێت کە تووندو تیژی و کەسان و ڕێکخراوی تووندو تیژیان تیا بەرهەم دێت یان تیادا دروووست دەبێت .لە کاتێکدا کە پەرلەمان داوای پێنج شەممە بە ئەوەی بکرێت بە پشوو ڕەت دەکاتەوە ، ئەوا ئەم ڕۆژەیە خۆی مینەێژ دەکات و دەیەوێت خۆی بتەقێنێتەوە ، لێرەدا ئەو دەلالەتە بەرهەم دێت کاتێ داواکارییەکانی خەڵک لە لایەن دەسەڵاتەوە ڕەت دەکرێنەوەو پشت گوێ دەخرێن ئەوا خەڵک لە بەردەمی دوو ڕێیانێکدا دەمێنێتەوە یان ئەوتا واز لە داواکارییەکانی بهێنێت و بەو ئەمری واقیعە رازی ببێت کە تیایدا دەژی ، یان ئەوەتا ڕێگای بەکار هێنانی هێزو تووندو تیژی لەبەر بگرێت لە پێناوی ناچار کردنی دەسەڵاتدا بە جێبەجێ کردنی داوا کارییەکانی کە دەشێ ئاستی تووندو تیژییەکەشی بگاتە خۆ تەقاندنەوە . لێرەو لە ئاستی قوڵی دەقەکەدا ئەوە دەردەکەوێت کە دەسەڵاتیش بەشدارە لە درووستکردنی تووندو تیژی و فەوزای کۆمەڵایەتیدا واتە کاتێک کە دەسەڵات پشت لە داواکانی جەماوەر دەکات و مافەکانیان پێشێل دەکات و گوێیان لێناگرێت ئەوە مانای وایە هیچ بوارو ڕێگایەک بۆ جەماوەر نامێنێتەوە کە لە بەری بگرێت لە پێناوی گەیشتن بە ماف و داوا کارییەکانیدا بۆیە بە ناچاری پەنا بۆ تووندو تیژی و کاری تێکدەرانەو وێرانکەرانە دەبات کە درووست بوونی بەشێکی زۆری ڕێکخراوە تووندڕەوو تیرۆریستەکان لە کۆمەڵگا داخراوو دواکەوتووەکانی وەکو ئێمەدا بەرهەمی ئەو سیاسەتە نادرووستانەن کە دەسەڵات بەرامبەر بە جەماوەر لە بەری دەگرێت و پیادەی دەکات .

لە لایەکی تریشەوە کاتێ پێنج شەممە داوا لە پەرلەمان دەکات کە بیکات بە پشووی ڕەسمی ئەوە مانای وایە لە سنووری دەقەکەدا بە جۆرێک رووناکی دەخرێتە سەر ئەو کارانەی کە پەرلەمان دەیکات ودەشێ وەها لێک بدرێتەوە کە ئەو کارانە بایەخێکی ئەوتۆیان نییە. ناراستەوخۆش تیشک دەخرێتە سەر ئەو ئەرکە سەرەکی و گەوهەرییانەی پەرلەمان کە پێویستە ئەنجامیان بدات . بێگومان ئەوە ئاشکرایە کە ئەرکی سەرەکی پەرلەمان بریتیە لە یاسا دانان و چاودێری کردنی حکومەت و سەرجەم دەزگاکانی بەڕێوەبردن و لێپێچانەوە کردن لە حکومەت و سەرجەم کاربەدەستان لە سەرەوە بۆ خوارەوەو لە کاتی هەستکردن بە کەمووکورتی و کەمتەرخەمیدا ، بەڵام پەرلەمانی ئێمە لە بری ئەوە خۆی سەرقاڵ دەکات بە دەرکردنی یاسای جگەرە کێشانەوە کە ئەوەش لە راستیدا دەچێتە چوار چێوەی مەسە تایبەتیەکانی تاکە

کەسەوە یان لە باشترین حاڵەتدا ئەرکی دەبێت بەوەی کە بڕیار بدات رۆژێک بکرێت بە پشوو یان وێنەی دوو سەرکردە بە تەنیشت یەکەوە لە هەموو دامودەزگاکانی وڵاتدا هەڵبواسرێت کە ئەوەش سەردەمی دیکتاتۆرو کەلتووری بەعسمان بیر دەخاتەوە کە ئەرکی پەرلەمانە هەوڵبدات کەلتووری بەعس ریشەکێش بکات. کەواتە لێرەدا ئەم دەقە شیعرییە لە رێگای بەرهەمهێنانی شیعرێتەوە دەیەوێت لە دوو ئاستدا رەخنە لە دامودەزگاکانی دەسەڵاتی ئەمە بگرێت کە یەکەمیان دەوری ئەم دامودەزگایانەیە لە بەرهەمهێنانی توندو تیژی و درووست کردنی تیرۆریستدا ئەویش لە رێگای پشتگوێخستنی داواکانی جەماوەرو رەتکردنەوەیاندا . دووەمیان لەو روانگەیەوە کە دامودەزگانی ئەمە لە بری جێبەجێکردنی ئەرکی راستەقینەی سەرشانیان بە هەندێ کاری لاوەکی و بێگەوهەرەوە خەریک دەبن و لەسەر داوای سەرەوەی خۆیشیان بڕیار لەسەر هەندێ شت دەدەن کە دژی پرینسیپەکانی دیموکراسی و ئازادی و کۆمەڵگای مەدەنییە وەکو مەسەلەی وێنە هەڵواسین لە داموودەزگاکانی وڵاتدا .

لەتیف هەڵمەت لە رێگای بە مرۆڤ کردنی کاتەوە دەقێکی شیعری بەرهەم دێنێت کە فەزایەکی جوانی شیعری هەیەو لە هەمان کاتدا توانیوێتی لە رێگای بەرهەمهێنانی شیعرێتەوە کۆمەڵێ پرسیاری گرنگ بەرز بکاتەوە لەوەشدا جارێکی تر لەتیف دەیەوێت پێمان بڵێت سەرباری ئەوەی کە شیعر خوڵقاندنی یۆتۆپیایەکی نەخشێنراوە بە وێنەو جوانکاری زمان ، لەهەمان کاتدا خەیاڵ و ئەندێشەو هەستی شاعیرانەش ئەو بنیادە قەشەنگتر دەکەن بەڵام دیسان ئەو پێکهاتەیەی کە بە ناوی شیعرەوە بەرهەم دێت هەڵگری پرسیاری فیکری و مەعریفی و سۆسیۆلۆژی و دەرونی و ئێستاتیکیشە . بە مانایەکی تر لای لەتیف شیعر سەرباری ئەوەی خوڵقاندنی یۆتۆپیایە ، ئەرکی هەڵگرتنی پرسیارە گرنگەکانی مرۆڤیشی پێدەسپێرێت ، ئەو پرسیارانەی کە پەیوەستن بە بوون و ماهیەتی بوون و ماناکانی بوون و هەموو ئەو پێداویستیە رۆحی و مادیانەشەوە کە بەبێ بوونی ئەوان بوون هیچ مانایەکی نابێت .

لە ئەزموونی شیعری کوردی دا یەکێک لە پایە سەرەکییەکانی بەرهەمهێنانی دەق شوێن بووە هەر لە سەردەمی شیعری کلاسیکەوە تاکو ئێستاش کە شوێنیش زیاتر لە سرووشت و رەگەزەکانی نێو سروشتی کوردستانەوە وەرگیراوە ، بەڵام تاکو ئێستا (کات) بەم شێوەی لەتیف بەکار نەهێنراوە کە بەو جۆرە بکرێت بە رەگەزی سەرەکی بەرهەمهێنانی دەقێکی شیعری و خاسیەتی مرۆڤی پێببەخشرێت یان کرداری

بە مرۆق کردنی بەسەردا جێبەجێ بکرێت . بەگومان ئەمەش پەیوەندی بەو جیهانە هەستیارەوە هەیە کە جیهانی شیعری لەتیفە و دەتوانێت لە شتە مەئلوفەکانی ژیانی ڕۆژانەو لە ڕەگەزی سادەو ئاسایی دەورو بەرو ئەوانەی کە ڕۆژانە لەگەڵیان دەژین شیعریەت بەرهەم بهێنێت .

لە ئەنجامی ئەم شیکردنەوانەدا کە بۆ ئەم دەقە شیعریەمان کرد دەشێ ئەم پرسیارانەی خوارەوە خۆیان بسەپێنن . ئایا تەنیا لە ئەنجامی بێزار بوون لە دووبارە بوونەوەدایە کە ڕۆژەکانی هەفتە هەریەکەی بەلایەکدا کۆچ دەکات و پشت لەو ئەرکانە دەکەن کە پێیان سپێردراوە ؟ ئایا بۆچی ئەو سەرچاوەیەی کە ڕۆژەکانی هەفتە لێیەوە یاخی دەبن نەو واقیع و کەلتووری ئەمەیە ؟ یان بۆچی ئەو سەرچاوەیە زیاتر شووناسەکی ئیسلامیانەی هەیە ؟ ئایا ئەو پاڵنەرە چییە کە وا لە شاعیر دەکات کە پرسەی بە مرۆق کردنی کات بهێنێتە ئاراوە ؟ ئایا ئەم دەقەی لەتیف کە بە ناوی یاخی بوونەوە بەناو کراوەتەوە تا چ ئاستێک پەیوەندی بە یاخی بوونی راستەقینەی خودی لەتیف هەڵمەتەوە هەیە ؟ ئایا بە گوێرەی لەتیف خۆی دەشێ یاخی بوونیشی وەکو جۆرێک لە مەشقی دەروونی سەیر بکرێت ؟ ئایا ئەم یاخی بوونە پەیوەندی هەیە بەو ڕەحی تەسەوفەی کە لە کەسێتی لەتیف دا باڵا دەستە و دیارە ئەوەش ئاشکرایە کە تەسەوف بەخۆی جۆرێکە لە یاخی بوون یان ئۆپۆزسیۆن بوون لە ناوەندی دەسەڵات یان لە بارو دۆخ و کەلتوورو عەقڵی باو ؟ بەگومان ئەم پرسیارانەش لەسەر زەمینەیەکی ناجێگیرو لە بارێکی دەروونی و مەعنەوی شلەقدا لە میانەی دەقەکەوە خۆیان دەسەپێنن . هەڵبەت ئەوەش ئاشکرایە کە لە بنەرەتدا داهێنانیش بەرهەمی ئەو چرکە ساتانەی هەست بە نیگەرانی کردن و ناسەقامگیری و تەئامانە کە بەردەوام کەسی داهێنەر تێیدا دەژی و هەوڵدەدات واقیعێک بخوڵقێنێت بەو جۆرەی کە دەیەوێت یان تەسەوری دەکات یان پێشبینی دەکات کە مەرج نییە بە هیچ جۆرێک لەو واقیعە بچێت کە هەیە یان دەشێ هەبێت بە تایبەتی لە سنووری دەقی شیعریدا چونکە ئەوە ئاشکرایە کە شیعر بەرهەمی خەیال َو ئەندێشەو نەستە و مل کەچی هیچ یاساو دیسپلینێکی عەقڵی نابێت .